
V. СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО Й МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

УДК 330.1:339.9–047.52

РОЛЬ СУБ'ЄКТІВ ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН У РОЗВ'ЯЗАННІ / ПОГЛИБЛЕННІ СУПЕРЕЧНОСТЕЙ ГЛОБАЛІЗОВАНОЇ ЕКОНОМІКИ

Т. А. ДЕЙНЕКА, кандидат економічних наук, доцент
(Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»)

Анотація. В нинішніх умовах життя планетарного соціуму визначальним завданням глобального управління/регулювання економічних процесів є запобігання виникненню загроз розвитку світового суспільства. **Мета** статті полягає в дослідженні зв'язку між процесами розв'язання/поглиблення суперечностей світової економіки та поведінкою суб'єктів інституціоналізації міжнародних економічних відносин. **Методика дослідження.** Вирішення поставлених у статті завдань здійснено за допомогою таких загальнонаукових і спеціальних методів дослідження: діалектики, логічного узагальнення, аналізу та синтезу. **Результати.** Суперечності, які виявляються нині у сфері управління світовою економікою та регулювання певних світогосподарських процесів, є результатом взаємодії суб'єктів і застосування ними інститутів глобального управління/регулювання відповідно до спрямованих інституцій та механізмів. **Практична значущість результатів дослідження.** Основні суперечності інституціоналізації міжнародних економічних відносин пов'язані: з а) цілісністю роз'єднаністю управлінсько-регуляторної структури глобальної економіки; б) зі складом, межами повноважень і ступенем реальної влади щодо реалізації цілей за групами суб'єктів глобального управління; в) з інтересами учасників глобального управління, які входять до однієї чи різних груп, і системою взаємовідносин між ними.

Ключові слова: суперечності, інститути, інституції, міжнародні економічні відносини, глобалізована економіка.

Постановка проблеми в загальному вигляді та зв'язок із найважливішими науковими чи практичними завданнями. Суперечності глобальних економічних відносин, у тому числі й тих, які відбуваються в інституціональному полі взаємодії суб'єктів, розглядаються сучасною наукою в рамках проблема-

тики регулювання міжнародних економічних процесів та управління ними. Глобальне регулювання необхідно розуміти як підпорядкування певному правилу, порядку, як системі дій, застосованих із метою затвердження певної практики інституціоналізації відносин у глобальній економіці, збереження та під-

тримання її функцій. Глобальне управління (*global governance*) – це, передусім, керівництво процесами, їх спрямування та вплив на розвиток. В умовах економічної нестабільності, яка властива нинішньому глобалізованому соціуму, визначальним завданням як регулювання, так і управління є запобігання виникненню загроз розвитку світового суспільства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сьогодні проблеми глобального економічного розвитку досліджуються науковцями надзвичайно активно. Відзначаючи, насамперед, внесок вітчизняної економічної науки в їх розробку, необхідно назвати праці А. Колота, Д. Лук'яненка, А. Поручника, Я. Столярчук, А. Філіпенка та ін. Разом із цим слід зазначити, що серед багатьох важливих проблем наукового аналізу, які стосуються розвитку міжнародних економічних відносин, питання поведінки суб'єктів в інституціональному середовищі належать до найбільш актуальних. Цей аспект проблематики утворює особливий науковий інтерес, оскільки поведінкова варіативність суб'єктів у названому (інституційному) середовищі зумовлює невизначеність змін світогосподарських процесів у глобальному масштабі.

Формування цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження зв'язку між процесами розв'язання/поглиблення суперечностей світової економіки та поведінкою суб'єктів інституціоналізації міжнародних економічних відносин.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Для функціонування нинішньої (глобалізованої) економіки властива інституціональна невизначеність. Як явище сучасного світогосподарського розвитку, це виявляється у вигляді суперечності, притаманної поведінці всім учасникам інституціоналізації міжнародних економічних відносин, які у своєму виборі балансують між прийняттям рішення щодо посилення/послаблення регулюванням світогосподарських процесів. Посилення регулювання стимульовано прагненням господарюючих суб'єктів і держав до економічної стабільності. Ураховуючи реальність небезпеки, яку було спричинено глобальною кризою та неконтрольованістю ринку у світовому масштабі, міжнародні актори цілком свідомо схиляються до необхідності створення

певного координаційного центру. Проте, вони також добре усвідомлюють, що за реалізації регуляторних заходів такого рівня концентрації повноважень (по суті, за формування передумов створення світової влади) інтереси кожного з них навряд чи будуть братись до уваги тими, хто такі повноваження та владу отримає. Відповідно, послаблення регулювання аргументовано для суб'єктів світогосподарських процесів прагненням економічної свободи.

Отже, у сучасних умовах розвитку світової економічної системи виявляється суперечливість поведінки суб'єктів, які, з одного боку, прагнуть свободи конкуренції на основі ринкової лібералізації, а з іншого, ураховуючи руйнівні наслідки глобальної фінансово-економічної кризи, – застосування контрзаходів щодо її обмеження. Це суттєво ускладнює визначення підходів до інституціоналізації економічних відносин на глобальному рівні.

За більш глибокого розгляду причин сучасного стану глобалізованої економічної системи та інституціональної невизначеності, притаманної їй, стає зрозумілим, що ці явища є прямим наслідком глибинних суперечностей періоду пізнього капіталізму. Первісним джерелом суперечностей, які виявляють себе у сфері міжнародних економічних відносин та стосуються їх інституціоналізації, є суперечність між продуктивними силами та виробничими відносинами. Площина економічних інтересів – глобального капіталу, з одного боку, та глобалізованого суспільства, з іншого – це те середовище, у якому, передусім, формуються причини похідних суперечностей інституціонального опосередкування світогосподарських відносин. Суперечності у сфері організації та управління/регулювання світовим господарством зумовлені протистоянням корінних інтересів взаємодіючих суб'єктів, що набули виявлення за інституціоналізації відносин. Вони походять від суперечностей, які виникають на рівні економічного базису в системі техніко-економічних відносин і соціально-економічних (передусім, відносин власності).

Економічна стабільність, якої прагне досягти суспільство через обрання та застосування дієвого механізму управління/регулювання в названій сфері, представляє собою результат наслідування певної моделі розвитку світового господарства, реалізованої в майбутньому. Відповідно, інституціональна опосередкова-

ність глобальних економічних відносин повинна відповідати принципам побудови цієї господарської системи. Завдання обрання суспільством певної моделі інституціоналізації відносин у рамках установалення світового економічного порядку та генеральної моделі

розвитку світової господарської системи вирішуються одночасно та взаємоузгоджено через розв'язання основної суперечності, яка продовжує існувати в період поступового переходу людства від індустріалізму до постіндустріалізму (рис. 1).

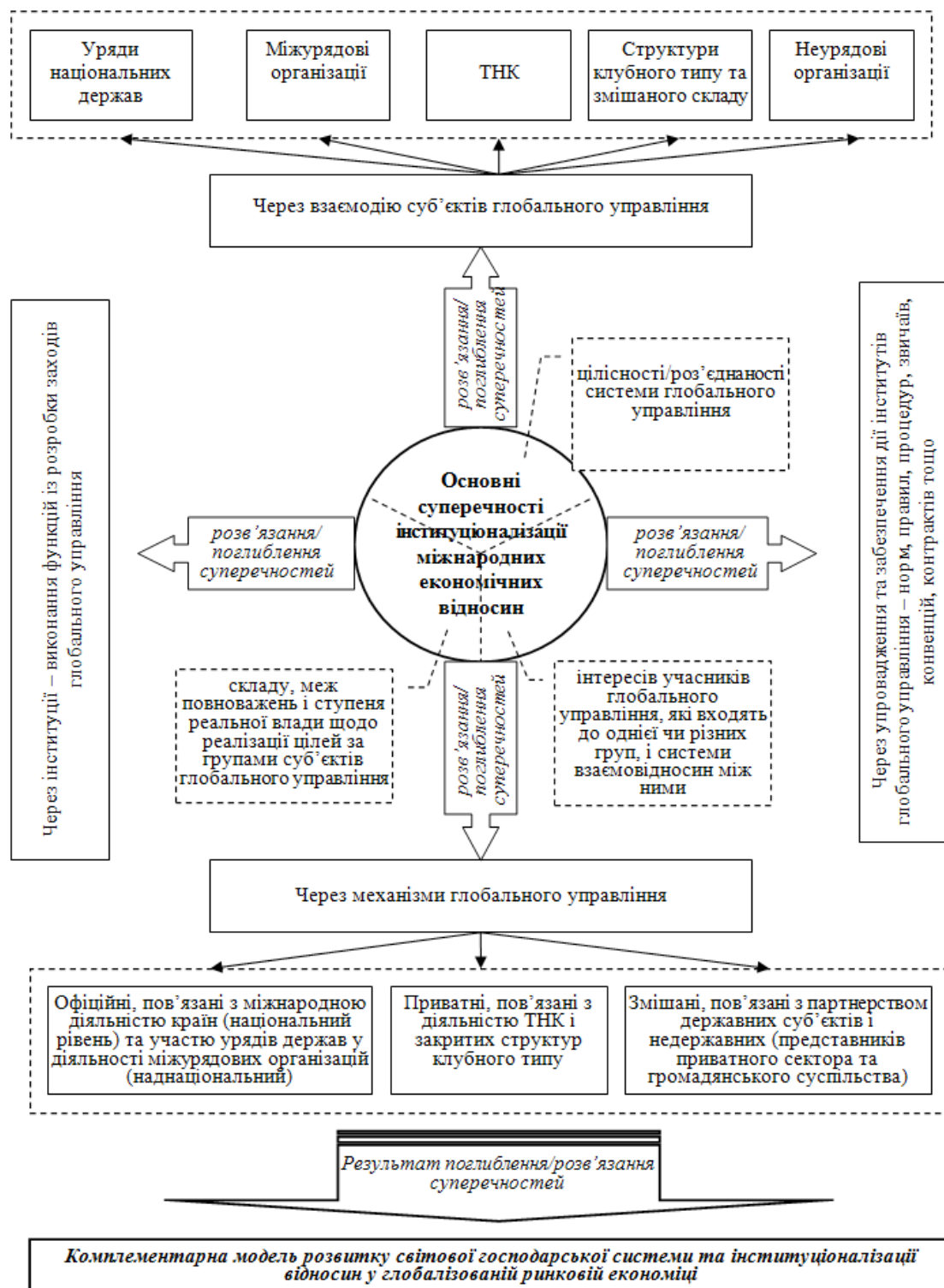

Рис. 1. Основні суперечності інституціоналізації міжнародних економічних відносин

Науковці визначають глобальне управління як комплекс формальних і неформальних інститутів, механізмів, відносин і процесів, які існують і поширюються на держави, ринки й окремих громадян та організації, як урядові, так і неурядові, за посередництва яких на глобальному ринку визначаються колективні інтереси, установлюються права й обов'язки, вирішуються спори [1]. Названі учасники світогосподарських процесів, приймаючи певний установлений порядок, виступають одночасно також його творцями – суб'єктами інституціоналізації міжнародних економічних відносин. Їх роль визначається, насамперед, потенційною та фактичною можливістю змінити інституціональні умови розвитку глобалізованої економіки, при цьому ефектом зазначених змін може стати як розв'язання існуючих суперечностей, так і їх поглиблення.

Ведучи мову про виникнення в ході суспільного розвитку суперечностей та відтвореність їх циклу («виникнення – становлення – розвиток – конфлікт»), важливо зазначити, що людство протягом усієї історії свого існування створювало механізми протидії процесам руйнації та запобіганню виникнення згубної для людства незворотності – доведення ситуації до стану катастрофи, спричиненої конфліктами інтересів у соціумі. Глобальний конфлікт, пов'язаний із вадами глобального управління, або з його дисфункцією, є інституціональним конфліктом найвищого рівня. Отже, стан світової економіки та можливості її подальшого розвитку виявляються безпосередньо залежними від суб'єктів, на яких покладені функції управління та регулювання.

Глобальне управління є процесом і результатом взаємодії: 1) держав; 2) бізнесу; 3) світового громадянського суспільства; більш точно: урядів держав, міждержавних організацій (наприклад, Міжнародний валютний фонд (International Monetary Fund, IMF, МВФ), Світова організація торгівлі (World Trade Organization, WTO, СОТ), транснаціональних корпорацій, структур клубного типу (наприклад, «Велика сімка» (Group of Seven, G7), «Велика двадцятка» (Group of Twenty, G20) та змішаного складу (наприклад, Міжнародна організація праці (International Labour Organization, ILO, МОП), неурядових організацій (наприклад, Міжнародна Торгова палата (International Chamber of Commerce, ICC,

МТП), Міжнародний кооперативний альянс (International Co-operative Alliance, МКА).

Суб'єкти глобального управління діють через інститути впливу на світові економічні процеси, застосовуючи норми, процедури, звичаї, конвенції тощо. Інститути, як зазначав Д. Норт, мають велике значення – вони структурують суспільне життя, зменшуючи тим самим його невизначеність [2, с. 21]. Інститути, які застосовують суб'єкти глобального управління, нерозривно пов'язані з інституціями. Інституції – це статусні функції, соціально приписувані (*assignment*) або закріплені (*fixation*) за суб'єктами, об'єктами та процесами просторово-специфічної діяльності [3, с. 21].

Дійсно, від оптимізації запроваджених інститутів управління/регулювання світогосподарських процесів та продуктивності відповідних інституцій визначальним чином залежить стабільність економічного життя соціуму. Проте неузгодженість інтересів суб'єктів глобального управління робить таку перспективу віддаленою. Види суперечностей між суб'єктами різноманітні, серед основних – розбіжності інтересів: на рівні глобального капіталу та планетарного суспільства; на рівні урядів країн та міжнародних організацій (у тому числі неформальних і напівформальних об'єднань); на рівні країн (між країнами ядра та країнами периферії, між країнами «тріади» (США – країни ЄС – Японія) та країнами-новими економічними лідерами); на рівні взаємодії урядів країн і ТНК (між ТНК та урядами приймаючих країн і між ТНК та урядом країни походження) та ін.

Зазначаючи лише деякі з них, підкреслимо, передусім, що найбільш суттєвим у полі відносин глобального управління/регулювання є протиріччя між планетарним суспільством і світовою економічною елітою, яка представляє інтереси глобального капіталу. Для людства цінність становить стійкий економічний розвиток, а для глобальної економічної еліти – прибуток і влада.

Цю суперечність науковці оцінюють як фундаментальне відчуження, яке властиве для нинішнього етапу розвитку глобального та інтернаціонального світу. З одного боку, створено можливість і необхідність єдиного розвитку людства з метою спільних і гранично конкретних, невідкладних інтересів, притаманних кожній людині на Землі. З іншого боку, реалізація цих завдань нині залежить від вузького

кола ворогуючих між собою корпоративно-капіталістичних і бюрократичних еліт, «глобальної номенклатури» [4].

Однією з найбільш суттєвих сьогодні є суперечність, спричинена конфліктом інтересів міжнародних організацій та інших впливових напівформальних структур, з одного боку, та національних господарств – з іншого. О. Бузгалін і А. Колганов, аналізуючи роботи І. Валлерстайна, Н. Чомські та інших науковців, зазначають, що правила фінансових трансакцій і торгівлі визначають МВФ, Світовий банк (World Bank, WB, СБ), СОТ та їм подібні організації, які лише формально підконтрольні різним державам. Фактично стандарти світової геополітики та правила взаємодії держав регулюють саміти «Великої сімки», Давоські та подібні їм форуми, а також Північноатлантичний альянс (North Atlantic Treaty Organization, NATO, НАТО) [5, с. 281].

Такої ж думки додержується Дж. Розенау. Досліджуючи глобальне управління, він відзначив роль усіх організацій та груп впливу – від багатонаціональних корпорацій, транснаціональних соціальних рухів до безлічі неурядових організацій. Однак при цьому науковець також підкреслив, що досягнення ними цілей та вирішення поставлених завдань залежить від транснаціональних правлячих і наділених владою інститутів. Такі інститути (неформальні та напівформальні) діють поряд з офіційними інститутами, якими регулюються норми та правила міждержавної взаємодії [6].

Існує цілком обґрунтована думка, що Римським клубом (Club of Rome – міжнародна неурядова організація, до якої входять представники світової політичної, фінансової та наукової еліти) впродовж багатьох десятиліть здійснювалась цілеспрямована дискредитація державних інститутів як нібито таких, що не мають достатньо компетенції для вирішення завдань, покладених на них, оскільки визначальний вплив на ситуації, що виникають у межах національних структур, мають зовнішні чинники [7, с. 18–20]. Названа організація просувала низку ідей, що підпорядковані загальній стратегії уніфікації та централізації. Передбачалось перетворення існуючих інститутів на спеціалізовані «горизонтальні агентства», які діють на корпоративному, національному та регіональному рівнях (Е. Ласло «Цілі для людства», Доповідь Римському клу-

бу, 1977 р.). Пропонувалось створити систему пов'язаних, але географічно розмежованих центрів прийняття рішень, які діють на всіх рівнях людської організації (А. Печчеї праця «*The Human Quality*», 1977 р.). На цій основі доводилась доцільність передачі функцій державного регулювання наднаціональним і навіть глобальним структурам (А. Кінг, Б. Шнайдер «Перша глобальна революція», Звіт Римського клубу, 1990 р.). Вертикальну ієрархію за цією моделлю передбачалось доповнити горизонтальною, мережевою – так би мовити «зверху державних кордонів».

Серед сучасних відносин між групами країн, які опосередковані інститутами глобального управління (нормами, правилами тощо) та інституціями (функціями відповідних структур щодо їх виконання), виокремимо ті, що існують між економічно розвиненими країнами та країнами, які представляють решту світу. Країни-економічні лідери домінують у глобальному управлінні. Діяльність найбільш впливових міжнародних економічних організацій (СОТ, МВФ, Організація економічного співробітництва та розвитку (Organization for Economic Co-operation and Development, OECD, ОЕСР) істотно визначається саме цими країнами. Індустріальні країни, як зазначають науковці, беруть участь у цьому процесі нерегулярною, а більшість інших країн узагалі здебільшого, виступають його об'єктами [8, с. 393–394].

Поряд із країнами-економічними лідерами, економіко-політичними групами, міжнародними організаціями та економічними союзами великий потенціал регуляторного впливу на світову економіку нині набули ТНК. Науковці [9, с. 45] зараховують їх (як і транснаціональні організації) до типу «нової «анонімної» системи влади». У сучасних наукових дослідженнях усе частіше розглядаються не окремі великі компанії, що транснаціонально впливають на світову економіку, а дія транснаціональних корпорацій як системно організованої сили. В останній чверті ХХ ст. в результаті глобалізації та розвитку могутніх транснаціональних корпорацій набув розвитку транснаціональний уклад [10, с. 248], почала формуватися глобальна корпоративна система [11].

Економічна сила ТНК не поступається (а в багатьох випадках перевищує) економічний потенціал країн. Тому країни, які намагають-

ся отримати інвестиції від іноземних ТНК, зазвичай, схильні до поступок принципами державного регулювання. У будь-якому випадку остаточне рішення щодо розміщення капіталу у країні, що приймає залежатиме від ТНК. Регуляторні заходи, які проводять уряди країн, сприймаються такими міжнародними бізнес-структурами як альтернативні витрати – своєрідна плата країні, що приймає, за надходження інвестицій в її економіку.

Відносини між ТНК та їх країнами-метрополіями також не є абсолютно гармонійними. Як слушно зазначив свого часу Дж. Гелбрейт, корпорації переслідують, передусім, власні цілі. Їх завжди приваблюватимуть ринки, економічні можливості яких обіцяють більші прибутки [12]. Суперечність між ТНК та їх країнами-метрополіями полягає в тому, що заради збільшення прибутків ТНК готові знехтувати інтересами країн, із яких вони походять. Нині це наочно виявилось на фоні процесу деіндустріалізації розвинених країн, який пов'язаний із переносом транснаціональними корпораціями своїх виробництв у країни з дешевими ресурсами. ТНК розвинених країн фактично стали частиною економіки країн, що розвиваються. Реалізуючи власний інтерес максимізації прибутку, вони почали одночасно діяти відповідно до інтересів країн, що приймають.

Сучасна світова практика використовує різні механізми глобального управління: офіційні, пов'язані з міжнародною діяльністю країн (національний рівень) та участю урядів держав у діяльності міжурядових організацій (наднаціональний); змішані, пов'язані з партнерством державних суб'єктів і недержавних (представників приватного сектора та громадянського суспільства); приватні, пов'язані з діяльністю ТНК і закритих структур клубного типу. Проте, розглядаючи поведінку суб'єктів інституціоналізації міжнародних економічних відносин у контексті проблеми розв'язання/поглиблення суперечностей глобалізованої економіки, не можна не зазначити, що існуюча інституціональна система, на основі якої відбувається нині опосередкування процесів світового господарювання, не відповідає інтересам розвитку суспільства. Вона з початку вибудовувалась переважно з метою створення механізму отримання й перерозподілу глобальної ренти та світового доходу в інтересах еліти – корпоративно-капіталістичної та бюрократичної.

Висновки із зазначених проблем і перспективи подальших досліджень у поданому напрямку. Основні суперечності інституціоналізації міжнародних економічних відносин пов'язані: а) з цілісністю/роз'єднаністю управлінсько-регуляторної структури глобальної економіки; б) зі складом, межами повноважень і ступенем реальної влади щодо реалізації цілей за групами суб'єктів глобального управління; в) з інтересами учасників глобального управління, які входять до однієї чи різних груп, і системи взаємовідносин між ними. Названі суперечності існуватимуть доти, доки період пізнього індустріалізму із властивою йому глобалізованістю економіки та суспільства, не зміниться новим (постіндустріальним) етапом у житті соціуму.

Суперечності, які виявляються нині у сфері управління світовою економікою та регулювання певних світогосподарських процесів, є результатом взаємодії суб'єктів і застосування ними інститутів глобального управління/регулювання та відповідно спрямованих інституцій. Витоки таких суперечностей пов'язані з корінними інтересами взаємодіючих суб'єктів. Отже, суперечності, які об'єктивуються в середовищі глобального управління, виникають на рівні економічного базису у сферах техніко-економічних відносин і соціально-економічних (передусім, відносин власності).

ЛІТЕРАТУРА

1. Thakur R. The UN and Global Governance: An Idea and Its Prospects. [Електронний ресурс] / R. Thakur, Th. G. Weis. – Indiana University Press Bloomington and Indianapolis, 2010. – 421 p. – Режим доступу: <https://play.google.com/books/reader?id=nQYybfJwXrcC&prints=frontcover&output=reader&hl=uk&pg=GBS.PA4.w.1.2.70> (дата звернення: 31.09.16). – Назва з екрана.
2. Норт Д. Институты, институциональные изменения и функционирование экономики / Д. Норт; пер. с англ. А. Н. Нестеренко; предисл. и науч. ред. Б. З. Мильнера. – Москва: Фонд экон. книги «Начала», 1997. – 180 с.
3. Фролов Д. П. Имеют ли институты значение для пространственной экономики? / Д. П.

- Фролов // Пространственная Экономика. – 2015. – № 1. – С. 14–37.
4. Бузгалин А. В. Основные «пласты» глобализации и ее конфликтогенный потенциал [Электронный ресурс] / А. В. Бузгалин // Международные процессы. Журнал теории международных отношений и мировой политики. – Режим доступа: <http://www.intertrends.ru/two/003.htm> (дата звернення: 31.09.16). – Назва з екрана.
5. Бузгалин А. В. Глобальный капитал / А. В. Бузгалин, А. И. Колганов. – Москва : Едиториал УРСС, 2007. – 512 с.
6. Rosenau J. N. Governance / J. N. Rosenau // Global Governance. Critical Concepts in Political Science ; ed. by T. J. Sinclair. – London : New York, 2004. – Vol. 1. – P. 405–426.
7. Павленко В. Б. Глобальная олигархия. Клань в мировой политике: история и современность / В. Б. Павленко. – Москва : ОГИ, 2015. – 720 с.
8. Глобальное экономическое развитие: тенденции, асимметрии, регулирование / [Лукьяненко Д., Колесов В., Колот А. и др.] ; под ред. Д. Лукьяненко, А. Поручника, В. Колесова. – Киев : ГБУЗ КНЕУ имени Вадима Гетьмана, 2013. – 466 с.
9. Хельд Д. Глобальные трансформации. Политика экономика и культура / Д. Хельд, Д. Гольдблатт, Э. Макгрю, Дж. Перратон. – Москва : Праксис, 2004. – 576 с.
10. Яковец Ю. В. Глобальные экономические трансформации XXI века / Ю. В. Яковец. – Москва : Экономика, 2011. – 382 с.
11. Vitali S. The Network of Global Corporate Control [Электронный ресурс] / S. Vitali, J. B. Glattfelder, S. Battiston. – PLOS, 2011. – Режим доступа: <http://dx.doi.org/10.1371/journal.pone.0025995> (дата звернення: 31.09.16). – Назва з екрана.
12. Гэлбрейт Дж. К. Экономические теории и цели общества [Электронный ресурс] / Дж. К. Гэлбрейт – Режим доступа: http://royallib.com/read/gelbreyt_dgon/ekonomicheskie_teorii_i_tseli_obschestva.html#0 (дата звернення: 31.09.16). – Назва з екрана.
- REFERENCES**
1. Thakur, R. & Weis, Th. G. (2010). *The UN and Global Governance: An Idea and Its Prospects*. Indiana: University Press Bloomington and Indianapolis. Retrieved from <https://play.google.com/books/reader?id=nQYybfJwXrcC&printsec=frontcover&output=reader&hl=uk&pg=GBS.PA4.w.1.2.70> (accessed 31 September 2016).
  2. Nort, D. (1997). *Instituty, institutsionalnyie izmeneniya i funktsionirovanie ekonomiki [Institutions, Institutional Change and Economic Performance]*. (A. N. Nesterenko, Trans.) ; B. Z. Milnera, (Ed.). Moscow: Fond ekon. knigi «Nachala» [in Russian].
  3. Frolov, D. P. (2015). Imeyut li instituty znachenie dlya prostranstvennoy ekonomiki? [Do the institutions of spatial importance for the economy?]. *Prostranstvennaya Ekonomika – Spatial Economics*, 1, 14–37 [in Russian].
  4. Buzgalin, A. V. Osnovnyie «plastyi» globalizatsii i ee konfliktogennyiy potentsial [Main «layers» of globalization and its conflict potential]. *Mezhdunarodnyie protsessyi. Zhurnal teorii mezhdunarodnyih otnosheniy i mirovoy politiki – International processes. Journal of the theory of international relations and world politics*. Retrieved from <http://www.intertrends.ru/two/003.htm> (accessed 31 September 2016) [in Russian].
  5. Buzgalin, A. V. & Kolganov, A. I. (2007). *Globalnyiy kapital [Global Equity]*. Moscow : Editorial URSS [in Russian].
  6. Rosenau, J. N. (2004). *Governance. Global Governance. Critical Concepts in Political Science*. T. J. Sinclair (Ed.). (Vol. 1). London: New York, (pp. 405–426).
  7. Pavlenko, V. B. (2015). *Globalnaya oligarhiya. Klanyi v mirovoy politike: istoriya i sovremennost [The global oligarchy. Clans in world politics: history and modernity]*. Moscow : OGI [in Russian].
  8. Lukyanenko, D., Kolesov, V., Kolot, A. et al.

- (2013). *Globalnoe ekonomicheskoe razvitie: tendentsii, asimmetrii, regulirovanie* [Global economic development: trends, asymmetries, regulation]. D. Lukyanenko, A. Poruchnika, V. Kolesova (Eds.). Kyiv : GVUZ KNEU imeni Vadima Getmana [in Russian].
9. Held, D., Goldblatt, D., Makgryu, E. & Peraton, Dzh. (2004). *Globalnyie transformatsii. Politika ekonomika i kultura* [Global Transformation. Politics Economy and Culture]. Moscow : Praksis [in Russian].
10. Yakovets, Yu. V. (2011). *Globalnyie ekonomicheskie transformatsii XXI veka* [Global economic transformation of the XXI century]. Moscow : Ekonomika [in Russian].
11. Vitali, S., Glattfelder, J. B. & Battiston, S. The Network of Global Corporate Control. Retrieved from <http://dx.doi.org/10.1371/journal.pone.0025995> (accessed 31 September 2016).
12. Gelbreyt, Dzh. K. Ekonomicheskie teorii i tseli obschestva [Economic theory and goals of the society]. Retrieved from http://royallib.com/read/gelbreyt_dgon/ekonomicheskie_teorii_i_tseli_obshchestva.html#0 (accessed 31 September 2016) [in Russian].

Т. А. Дейнека, кандидат экономических наук, доцент (Высшее учебное заведение Укоопсоюза «Полтавский университет экономики и торговли»). **Роль субъектов институционализации международных экономических отношений в разрешении/углублении противоречий глобализированной экономики.**

Аннотация. В нынешних условиях жизни планетарного социума главным заданием глобального управления/регулирования экономических процессов является предотвращение возникновения угроз развитию мирового общества. **Цель статьи** заключается в исследовании связи между процессами разрешения/углубления противоречий мировой экономики и поведением субъектов институционализации международных экономических отношений. **Методика исследования.** Решение поставленных в статье задач осуществлено с помощью таких общенаучных и специальных методов исследования: диалектики, логического обобщения, анализа и синтеза. **Результаты.** Противоречия, которые проявляются ныне в сфере управления мировой экономикой и регулирования определенных мировых хозяйственных процессов, являются результатом взаимодействия субъектов и применения ими институтов глобального управления/регулирования, соответственно институтам и механизмам. **Практическая значимость результатов исследования.** Основные противоречия институционализации международных экономических отношений связаны с: а) целостностью/разобщенностью управленческо-регуляторной структуры глобальной экономики; б) составом, границами полномочий и степенью реальной власти субъектов различных групп глобального управления реализовывать поставленные ими цели; в) интересами участников глобального управления, которые относятся к одной или разным группам, и системой взаимоотношений между ними.

Ключевые слова: противоречия, институты, институции, международные экономические отношения, глобализированная экономика.

T. Deyneka, Cand. Econ. Sci., Docent (Poltava University of Economics Trade). **The role of subjects of institutionalization of international economic relations in resolving/deepening of globalized economy.**

Summary. Background: In the conditions of modern period in the life of the planetary society the main task of global management / regulation of economic processes is to prevent the emergence of threats of world society development. **Purpose of the article:** research of connection between the processes of resolving / deepening contradictions of the world economy and the behavior of the subjects of the institutionalization of international economic relations. **Methodology of research.** The solution of these problems in an article carried by such scientific and special research methods: dialectic, logical generalization, analysis and synthesis etc. **Findings.** The contradictions, which appear today in the field of global economic management and regulation of certain world economic processes are the result of interaction between the subjects and the use by the subjects of institutions of global management / regulation, correspond institutions and mechanisms. **Practical value.** The main contradiction of institutionalization of international economic relations connected with: а) entirety/disunity

of the management and the regulatory structure of the global economy; b) the composition, of the boundaries of the powers and the degree of real power of subjects of the various global management teams to implement the objectives set by them; c) the interests of the participants in global governance, who relate to one or different groups, and the relationships between systems.

Keywords: *contradiction, institutes, institutions, international economic relations, globalized economy.*

Стаття надійшла 6 листопада 2016 року.